

เทคนิคการเขียนทางเศรษฐศาสตร์

*สมัย โกรทินธาคม

ผู้เขียนขอแนะนำนักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันชื่อ Donald McCloskey งานศึกษาของเขามีความหลากหลายและทำให้ผู้อ่านเข้าใจแก่นแท้ของวิชาเศรษฐศาสตร์มากยิ่งขึ้น เนื้อหาส่วนแรก ผู้เขียนแนะนำชีวประวัติและผลงานโดยย่อ ส่วนที่สอง ผู้เขียนได้สรุปคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่กำลังสนใจเกี่ยวกับการเขียนรายงาน การทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ

ชีวประวัติและผลงาน Donald McCloskey เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์เศรษฐศาสตร์เชิงปริมาณ (Blaug, 1985, pp.159-160) เขาเชื่อว่า เราไม่สามารถทำความเข้าใจพัฒนาการทางเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ ถ้าไม่หันไปศึกษาความเป็นมาในอดีต งานเขียนสำคัญๆ เช่น การทำงานของระบบอัตราแลกเปลี่ยนมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) การศึกษาพฤติกรรมของเกษตรกรในอังกฤษเมื่อหลายร้อยปีก่อน ที่มีการปลูกพืชหลายชนิด แยกเป็นแปลงเล็กแปลงน้อย ในหลายพื้นที่ ดูเหมือนเป็นพฤติกรรมที่ไม่มีเหตุผล เดิมเชื่อกันว่า คงเป็นเพราะการแบ่งที่ดินเป็น

มรดกให้ลูกหลานที่อยู่กระจัดกระจายกันไปในแต่ละท้องที่ แต่ McCloskey ศึกษาแล้วเห็นว่า เกษตรกรมีเหตุผล เพราะต้องการกระจายความเสี่ยง เพื่อให้พื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ต้องเสียหายจากภัยธรรมชาติ การแบ่งพื้นที่เพาะปลูกให้กระจัดกระจายกันไป ย่อมเป็นหลักประกันความเสี่ยงได้อย่างดี (Landsburg, 1995, pp.16-17)

นักเศรษฐศาสตร์หลายคนเห็นด้วยกับ McCloskey ที่ว่า แบบจำลองทางเศรษฐกิจสมัยใหม่นั้น ละเลยปัจจัยทางประวัติศาสตร์และสถาบันทางสังคม ดังจะเห็นได้จากเมื่อหลายปีก่อนมีงานศึกษาของ Colander and Klamer (1987, pp.99-100) สัมภาษณ์นักศึกษาเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยชั้นนำในสหรัฐอเมริกา 6 แห่ง พบว่า หนทางสู่ความสำเร็จในการเรียนเศรษฐศาสตร์ คือ ต้องมีความเชี่ยวชาญในวิชาคณิตศาสตร์ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องร่ำงานเขียนและความรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจกว้างขวางนัก มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นที่เห็นเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญ นอกจากนี้ยังเห็นว่าวิชาที่ไม่น่าสนใจ ได้แก่ วิวัฒนาการของแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์และกฎหมาย เป็นต้น ผลการศึกษาชี้ว่า ต้องมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ความจริงการนำคณิตศาสตร์มาช่วยในการวิเคราะห์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือ (Means) แต่ไม่ใช่เป้าหมาย (Ends) ของการแก้ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ กฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตผู้คนต่างหากที่มีความสำคัญ แต่ว่าสิ่งเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์

McCloskey เกิดปี 1925 จบการศึกษาปริญญาตรี โท และเอก จาก Harvard University จบปริญญาเอกในปี 1953 แต่เริ่มสอนที่ University of Chicago ตั้งแต่ปี 1951 จนกระทั่งลาออกในปี 1962 ไปสังกัด University of Iowa และเป็นศาสตราจารย์รับเชิญไปบรรยายในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น Stanford University, London School of Economics, Australian National University ปัจจุบันนี้ เขาสังกัดที่ University of Illinois at Chicago และ Erasmus University

McCloskey มีประวัติการทำงานโดดเด่นมาตั้งแต่สอนที่มหาวิทยาลัยชิคาโก แต่งตำราเศรษฐศาสตร์จุลภาคระดับกลาง 1 เล่ม งานของเขาในตอนหลังเน้นการศึกษางานเขียน งานวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์ (Economic Methodology) จนได้ข้อสรุปว่า นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่นำเสนอในลักษณะเล่าเรื่อง เหมือนศาสตร์อื่นที่โน้มน้าวให้ผู้อ่านเห็นว่าการศึกษาเหล่านั้นน่าสนใจ หลายเรื่องสามารถอธิบายด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย แต่ถูกปกปิดด้วยภาษาเทคนิค รายละเอียดปรากฏในบทความเรื่อง The Rhetoric of Economics (ตอนหลังตีพิมพ์เป็นหนังสือ พิมพ์มาแล้ว 2 ครั้ง)

นักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันหลายคนเคยเรียนกับเขา เช่น David Romer ผู้แต่งตำราเศรษฐศาสตร์มหภาคสำหรับนักศึกษาปริญญาโท, Russell Roberts ผู้แต่งนวนิยายเชิงเศรษฐศาสตร์เรื่อง The Choice: A Fable of Free Trade and Protectionism กับ The Invisible Heart: An Economic Romance โดย Roberts กล่าวถึงเขาใน The Choice ว่า "In graduate school at the University of Chicago I was fortunate to learn about trade issues in my microeconomic class from Don McCloskey. His diagram of the dead-weight loss from tariffs greatly influenced my teaching and thinking." (p.112)

อีกคนชื่อ Steven E. Landsburg ผู้เขียนหนังสือขายดีติดอันดับเรื่อง The Armchair Economist ซึ่งอธิบายเรื่องราวและวิถีคิดของนักเศรษฐศาสตร์ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและน่าติดตาม เขาเขียนถึง McCloskey ในคำนำหนังสือเศรษฐศาสตร์จุลภาคของเขาว่า "Generations of Chicago Graduate students were infected by his enthusiasm for economics as a tool for understanding the world." ตัวอย่างคำถามที่ McCloskey ขวนไข้กับคิดนั้น ไม่ใช่เรื่องนามธรรมหรือต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยคณิตศาสตร์ขั้นสูง แต่เป็นคำถามพื้นฐาน เช่น ถ้ารัฐบาลมีนโยบายไม่เก็บค่าเล่าเรียน จะทำให้มีผู้เข้าโรงเรียนรัฐบาลน้อยลงหรือไม่ (Landsburg, 1992, xv)

ปี 1988 บรรดาเพื่อนพ้อง และลูกศิษย์ของเขา ต่างตกตะลึงเมื่อทราบข่าวว่า McCloskey ซึ่งมีอายุครบ 53 ปีในตอนนั้น ตัดสินใจแปลงเพศ

เป็นผู้หญิง เปลี่ยนชื่อนานี้จาก Donald เป็น Deirdre ผู้สนใจโปรดอ่านบทสัมภาษณ์ของเขาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในวารสาร Challenge (January-February 1997)

แม้วิถีชีวิตของเขาจะเปลี่ยนไป แต่เขายังผลิตงานวิชาการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เช่น The Vices of Economists- The Virtues of the Bourgeoisie เนื้อหาหลักเป็นการกล่าวโจมตีนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล 3 คน เริ่มจากวิธีการทดสอบทางสถิติของนักเศรษฐศาสตร์นั้นน่าเป็นห่วงเนื่องจากบทความตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร American Economic Review เกี่ยวกับสวัสดิการของสังคม การกีดกันการค้าและการค้าเสรี ค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งใช้วิธีการทดสอบนัยสำคัญและตีความไม่ถูกต้องมีถึง 70% ผู้ศึกษามีความสับสนเพราะเห็นว่า ข้อสรุปที่ได้จากการทดสอบมีความ "สำคัญ" ในเชิงการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Significance) มากกว่าที่จะถือเป็นเพียงความ "สำคัญ" ในทางสถิติ (Statistic Significance) เท่านั้น (McCloskey, 1996, pp.39-41)

เขาดังกล่าวหาเพื่อหาแพะรับบาปว่า ใครเป็นผู้ทำให้เกิดความสับสนเช่นนี้ ในที่สุดก็พบว่า ความยุ่งเหยิงในวิชาเศรษฐศาสตร์ เริ่มขึ้นในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1940s และ 1950s จากการบุกเบิกของนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล 3 คน ได้แก่ Jan Tinbergen, Paul Samuelson, Lawrence Klein คนแรกเป็นชาวดัตช์ สองคนหลังเป็นชาวอเมริกัน ซึ่งวิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันได้ตกทอดมาจากคนเหล่านี้

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะกรณีของ Klein (นักศึกษาปริญญาเอกคนแรกๆของ Samuelson) ข้อกล่าวหาของ McCloskey คือ เป็นความผิดของ

Klein ที่นำเอาเครื่องมือทางสถิติมาพัฒนาแล้วใช้วิเคราะห์และทดสอบทางเศรษฐศาสตร์จนเกิดเป็นวิชาใหม่คือเศรษฐมิติ โดยยอมรับหลักการทดสอบนัยสำคัญเป็นหลัก ทำให้เกิดความเข้าใจผิด สิ่งที่น่าประหลาดก็คือ เวลาที่นักสถิติทั่วทั้งวงการวิเคราะห์ของนักเศรษฐศาสตร์ แต่ไม่มีใครสนใจฟัง แม้แต่ Klein ก็เพิกเฉย อย่างไรก็ตาม เขาไม่ได้เสนอให้ยกเลิกการใช้เครื่องมือทางสถิติมาวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐศาสตร์ เพียงแต่ต้องการให้ผู้ศึกษาระมัดระวังในการใช้เครื่องมือดังกล่าวและตีความให้ถูกต้อง

ผู้เขียนเคยเข้าฟังการบรรยายวิชาเศรษฐกิจไทย ร่วมกับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง วิชานี้นักศึกษาต้องนำเสนอรายงาน ในวันนั้นมีการเสนอผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับ ปริมาณอุปทานของถั่วเหลืองในภาคอีสานนั้น จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ เท่าที่จำได้มีปัจจัยหลัก คือ ปริมาณการใส่ปุ๋ย และอุณหภูมิ ผลการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย (Regression Analysis) พบว่า หนึ่ง ปริมาณถั่วเหลือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอุณหภูมิ แปลว่า ถ้าอากาศร้อน ปริมาณถั่วเหลืองที่ผลิตจะได้ผลมาก เขาจึงสรุปว่า ถั่วเหลือง ปลูกขึ้นได้ดีในบริเวณที่มีอากาศร้อน สอง ปริมาณถั่วเหลือง มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปริมาณการใส่ปุ๋ย เขาตีความว่า ถั่วเหลือง เป็นพืชที่ไม่ต้องการปุ๋ยมาก จึงสรุปว่า ถั่วเหลือง น่าจะปลูกขึ้นได้ดีในพื้นที่แห้งแล้งเช่น ภาคอีสาน เป็นต้น

หลังจากนักศึกษาผู้นั้นเสนอรายงานเสร็จ อาจารย์ซึ่งสอนวิชาเศรษฐกิจไทย ต้องตีวิชาเศรษฐมิติ (Econometrics) แดงให้อีกวิชา ตอนนั้นมีอยู่หลายคนตั้งใจจะใช้วิธีการศึกษาแบบเดียวกัน แต่

หลังจากเห็นผลงานที่เพื่อนนำเสนอ ก็เลิกล้มความตั้งใจไปหลายราย แม้ว่าตัวอย่างนี้เกิดขึ้นกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ขณะที่ McCloskey เป็นหัวหน้างานวิชาเศรษฐศาสตร์ในภาพรวม แต่ก็ยืนยันในสิ่งที่เขากังวลและทำให้ได้รับบทเรียนว่า หนึ่ง นักศึกษารับเอาวิธีการและการตีความไปใช้ไม่ถูกต้องสอง การทดสอบทางสถิติ มักลงเอยด้วยการพิจารณาค่านัยสำคัญทางสถิติ ผู้ศึกษาต้องตีความอย่างรัดกุม

ล่าสุดเขาจาระในความลับของเศรษฐศาสตร์ในหนังสือ The Secret Sins of Economics เนื้อหาหลักเป็นการกล่าวโจมตีว่า ความลับของนักเศรษฐศาสตร์ในระยะหลัง มักเต็มไปด้วยแบบจำลองทางเศรษฐกิจด้วยคณิตศาสตร์ชั้นสูง (Formal) ซึ่งไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไร การวิเคราะห์ด้วยตัวเลขสามารถสร้างคุณประโยชน์หลายประการ แต่สิ่งหนึ่งที่น่ารังเกียจคือ ข้อสรุปที่ได้มักเป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Theorem) ที่ตอบคำถาม "ทำไม" "หรือไม่" (Why/Whether) ซึ่งนับวันจะมีลักษณะเข้าใกล้กับหลักอธิบายเหตุผลทางคณิตศาสตร์ (McCloskey, 2002, pp.11-18)

ตัวอย่าง ข้อเสนอเรื่องการค้าเสรี ได้ข้อสรุปมาจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่าง 2 ฝ่าย ถ้าเป็นความเต็มใจที่จะซื้อขายแลกเปลี่ยน ทั้งคู่จะได้ประโยชน์ ไม่เช่นนั้นคงไม่แลกเปลี่ยนระหว่างกัน ดังนั้นเมื่อคำนึงถึงระดับประเทศแล้ว ถ้าประชาชนสองประเทศ เต็มใจค้าขายแลกเปลี่ยน โดยไม่มีอุปสรรคทางการค้า ประชาชนในสองประเทศน่าจะได้รับประโยชน์เมื่อเทียบกับกรณีไม่มีการค้าระหว่างกัน แต่ประเด็นที่ไม่ชัดเจนก็คือ ประโยชน์ที่ว่ำนั้น "มากเพียงใด" (How Much) เศรษฐศาสตร์มีจุดแข็งในการอธิบายเหตุผลในเชิง

คุณภาพ ซึ่งปรากฏอยู่ในคำถาม "ทำไม" และ "หรือไม่" แต่มีจุดอ่อนในการหาคำตอบเชิงปริมาณว่า "มากเพียงใด" ความลับอย่างที่สอง คือการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งนำมาอธิบายซ้ำกับที่อธิบายในเล่มอื่นๆ ถึงแม้ว่าหลายคนอาจจะไม่เห็นด้วยทั้งหมดกับ McCloskey แต่ข้อวิจารณ์ของเขาก็น่ารับฟัง

ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเขียน

McCloskey (1985) เสนอบทความเรื่อง Economical Writing ลงตีพิมพ์ในวารสาร Economic Inquiry เมื่อหลายปีก่อน (พิมพ์เป็นหนังสือในตอนหลัง) เพื่อแนะนำเทคนิคการเขียนงานวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ มีหลักการหลายข้อ ผู้เขียนเห็นว่าเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษา และผู้ที่สนใจในแวดวงสังคมศาสตร์ ซึ่งน่าจะใช้เป็นแนวทางการเขียนในภาษาไทยได้ จึงนำหลักการเขียนบางส่วนมาถ่ายทอดโดยย่อ และยกตัวอย่างเพิ่มเติม ผู้อ่านอย่าได้คิดว่า ผู้เขียนเป็นผู้รู้และเชี่ยวชาญการเขียน เพราะผู้เขียนเพียงแต่นำหลักการที่ McCloskey สรุปไว้แล้วมาบางส่วนเพื่อบอกผู้อ่านดังนี้

ผู้อ่านงานของท่านคือใคร (Implied Reader)

ผู้อ่านงานวิชาการ ต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในแวดวงเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ถ้าท่านเขียนงานให้กับคนหลายกลุ่มอ่าน การใช้ถ้อยคำของท่านจะไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ถ้าท่านต้องการศึกษาภาวะอุตสาหกรรมน้ำมันดิบ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อผู้ขาย ไม่จำเป็นต้องอธิบายว่า น้ำมันดิบ มีสีดำและติดไฟ ดังนั้น ถ้าเขียนเพื่อหลายกลุ่ม การเขียนของท่านจะยากขึ้น เพราะกลัวกลุ่มนี้กลุ่มนั้นไม่เข้าใจ ต้องโยงคำอธิบายไปมา

การเขียนแสดงถึงวิธีการคิด (Writing is thinking) ถ้าท่านต้องการหาคำตอบในสิ่งใด แต่มีเวลาคลุกคลีกับมันน้อย ความคิดก็ไม่เกิด พอความคิดไม่เกิด การเขียน จะไม่ไปไหน ดังนั้นคิดอะไรได้จดไว้ก่อน อย่ากังวลเรื่องความสละสลวย วันหน้าค่อยมารื้อ แล้วปรับปรุงได้

หลักการเขียนความหลากหลาย (Elegant Variation) ไม่ควรใช้คำหลายคำ เพื่อสื่อความหมายอย่างเดียวกัน ดังนั้นต้องเลือกใช้คำใดคำหนึ่ง ยกตัวอย่างคำว่า ประชาชน ผู้บริโภค ผู้ใช้แรงงาน คนงาน อีกกลุ่มได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ นายจ้าง นายทุน เป็นต้น

McCloskey (1985, p.209) ยกตัวอย่างบทความเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) เนื้อหาในสองหน้าเต็มไปด้วยคำว่า "industrialization" "growing structural differentiation" "economic social development" "development" "economic growth" "revolutionized means of production" ซึ่ง McCloskey เดาว่าผู้เขียนคำเหล่านี้อาจไม่รู้ด้วยซ้ำว่าหมายถึงอะไร

ตัวอย่างใน Flesch (1974, 25-26) "The Dow-Jones industrial average tumbled 13.14 points to finish battered and weary, at 825.86- the lowest of the day. This carried the blue-chip indicator down to its poorest close since last Dec. 23, when it finished at 823.11." Flesch เห็นว่า ผู้เขียนไม่ต้องการกล่าวถึงคำว่า "Dow-Jones industrial average" ซ้ำอีก จึงใช้คำใหม่ว่า "the blue-chip indicator" แต่ Flesch เสนอให้ใช้คำว่า "it" แทนก็ได้

ความชัดเจน (Clarity) คำว่า "Clarity" มีความหมายต่างจาก "Precision" งานของนักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มักเข้าข่าย "Precision" การเขียนให้ชัดเจน ต้องระวังไม่ให้ผู้อ่านเข้าใจผิดด้วย McCloskey อ้าง Christopher Morley ที่ว่า "The rule of clearness is not to write so that the reader can understood, but so that he cannot possibly misunderstand." (p.191)

การพิจารณาว่าชัดเจนหรือไม่ชัดเจน ท่านเขียนแล้วลองอ่านดูว่า ง่ายหรือไม่ ถ้ายัง ต้องลงมือแก้ไข เพราะคนอ่านเป็นลูกค้าของท่าน ถ้าโครงสร้างของประโยคไม่ชัดเจน การอ่านงานของท่านจะสะดุด (มีหลายคนบ่นว่าอ่านงานของนักวิชาการไม่ค่อยเข้าใจ อาจเป็นเพราะไม่ได้เป็นกลุ่มเป้าหมายของผู้เขียน) ผู้เขียนเสนอว่า ควรเรียนรู้จากคนอื่น แล้วนำมาปรับปรุงงานเขียนของท่าน โดยลองอ่านบทความ อาจจะ เป็นวิชาการหรือเรื่องจิปาะะ อ่านตรงไหนไม่เข้าใจ ชิดเส้นใต้ไว้ แล้วลองค้นหาสาเหตุว่า ทำไมท่านถึงไม่เข้าใจ เพราะอะไร คนเขียนต้องการสื่ออะไร แล้วถ้าจะแก้ไขให้ดีขึ้น ท่านจะเรียบเรียงประโยคใหม่หรือทั้งย่อหน้านั้น อย่างไร เมื่อท่านปฏิบัติอย่างนี้สม่ำเสมอ จะพบว่า การเขียนของท่านย่อมดีกว่าเดิมแน่นอน

หลายคนเคยท้วงติงผู้เขียนว่า เรื่องการเขียนนั้นสอนกันไม่ได้ ผู้เขียนก็ยอมรับว่าสอนไม่ได้ แต่ความรู้ในเรื่องนี้นั้นเกิดขึ้นได้ ถ้าเมื่อใดที่ท่านดูบทความคนอื่น เกี่ยวกับอะไรก็ได้แล้วแต่ เห็นประโยคยาวเยิ่นเย้อ เกิดความรู้สึกว่า อยากตัดคำนั้นต่อคำนี้อยู่รำไปแล้วละก็ แสดงว่า ภูมิความรู้ด้านการเขียนเริ่มเกิดขึ้นแล้ว ส่วนทักษะการเขียนยิ่งงอกเงยมากขึ้นเมื่อท่านได้ลงมือเขียนอย่างสม่ำเสมอ

การเป็นนักเขียน ลำคัญพอๆ กับการเป็นนักอ่าน การอ่านทำให้ได้แนวความคิด จงสะสมแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ท่านต้องการเขียน โดยบันทึกไว้ ย่อมดีกว่าการจดจำ McCloskey เสนอให้จดไว้ในการ์ด นักสังคมวิทยาชื่อดังอย่าง C. Wright Mills เขียนบทความเรื่อง "On Intellectual Craftsmanship" โดยเริ่มมาจากการร่างแนวคิดไว้ในการ์ดหลายๆ ใบ และเก็บไว้ในแฟ้ม (p.196)

นักเศรษฐศาสตร์ท่านหนึ่งที่ผู้เขียนเคารพนับถือ เล่าให้ฟังว่า ท่านมักพกการ์ดคิดตัวเสมอ เมื่อพบเห็นตัวอย่างในเรื่องใดก็จดไว้ เมื่อยามอ่านหนังสือพิมพ์ เห็นตัวอย่างอะไร ที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียน และนำไปยกตัวอย่างในชั้นเรียนได้ จะรีบจดไว้ก่อนเสมอ แล้วค่อยนำไปร้อยเรียงเพิ่มเติม ข้อคิดที่ได้จากการอ่าน ก็คือ บทความที่ท่านอ่านพบ อาจมีเนื้อหายาวๆ ซึ่งมาจากหลายย่อหน้า มาจากหลายประโยค และมาจากหลายคำ การเขียนร่างแรกอย่ากังวลถึงความสละสลวย เขียนเป็นกลุ่มคำสั้นๆ ไว้ แล้วค่อยมาเรียบเรียงในวันหน้า ขอแค่เพียงเขียนร่างไว้ก่อนแต่เนิ่น ย่อมดีกว่ามาเร่งเขียนในตอนหลัง เรื่องการเขียนมันมีเวลาเหมาะสมของมัน และการเขียน คือ การเขียนซ้ำ (Writing is rewriting again and again. และจะกี่ again ก็ได้) สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ ถ้าท่านมีเวลาพอ จนกว่าท่านจะพอใจ เพราะฉะนั้นการเขียนมีต้นทุนสูง (Opportunity Cost) ท่านต้องเสียสละเวลาทำอย่างอื่น เพื่อมาขัดเกลาประโยค และการใช้ถ้อยคำ เสียโอกาสใช้เวลาในตอนนั้นอยู่กับครอบครัว หรือทำกิจกรรมอื่นๆ

ใช้ประโยค ประธาน กิริยา กรรม และ ส่วนขยายที่จำเป็น จงใช้ประโยค "ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร" งานวิชาการส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยมี

ประธาน มีแต่กิริยา กรรมและส่วนขยาย ราวกับว่าถูกเขียนโดยใครคนหนึ่ง (ยกตัวอย่าง "ด้วยเหตุนี้งานวิจัยชิ้นนี้จึงเลือกศึกษาตัวแปร..." หรือ "ในรายงานการศึกษานี้จะทำการศึกษา")

บางครั้งการเขียนไม่ค่อยราบรื่นขณะเขียน ต้องปลีกวิวก อย่าดูโทรทัศน์ อย่ากินขนมขบเคี้ยว ถ้าเขียนไม่ออก ต้องเปลี่ยนอิริยาบถ เช่น เหลา ดินสอ (Ernest Hemingway เขียนหนังสือด้วยดินสอ 40 แท่ง ระหว่างเหลา ก็คิดไป แล้วลงมือเขียนเรื่อยๆ พอคิดไม่ออก ก็เหลาดินสอใหม่) และจงคิดเสียว่า กำลังอธิบายให้เพื่อนฟัง เพราะการเขียนก็เหมือนการพูด (writing is talking) เขียนเสร็จแล้วลองเปล่งเสียงอ่านทวนดังๆ เพื่อจะได้รู้ว่าเข้าท่าแล้วหรือยัง

หลีกเลี่ยงการเขียนเกริ่นนำบ่อย สรุบบ่อย (Boilerplate) เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการเขียน ก็คือการประหยัถ้อยคำ หลีกเลี่ยงการเกริ่นนำบ่อย สรุบบ่อย หรือคอยกล่าวอยู่เรื่อยๆ เนื้อหาต่อไปจะเป็นอย่างไร เช่น "หรือกล่าวอีกนัยอย่างหนึ่ง" "ดังคำอธิบายข้างล่างต่อไปนี้" อาจมีบางคนแย้งว่า เพื่อเป็นการบอกทิศทาง (Road map) แก่ผู้อ่าน แต่ McCloskey เห็นว่า การใช้คำเหล่านั้นเป็นทิศทางสำหรับคนเขียนมากกว่า (p.203)

จงรักษาระดับให้สม่ำเสมอ บางครั้งท่านอาจเขียนเรื่องราวให้ผู้ที่ไม่เคยทราบมาก่อนได้อ่าน ฟังเสียงอารมณ์ที่แสดงความไม่พอใจคนอื่นเช่น "แนวคิด... ไม่มีเหตุผล" "ไม่มีหลักฐานชัดเจน มาสนับสนุนแนวนโยบายนี้" "เป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่มีสาระ" เป็นต้น

แต่ละย่อหน้าควรมีประเด็น จะมี 2-3 ประเด็นก็ได้ แต่มีข้อแม้ว่าแต่ละย่อหน้าหรือแต่ละประโยคอย่ายาวหรือสั้นเกินไป ยาวเกินไป สั้นเกินไป

ไป จะรู้ได้อย่างไร

"สั้น" มักขึ้นย่อหน้าบ่อย ถ้าสามารถนำมาต่อได้ ก็นำมาต่อกัน งานเขียนขึ้นย่อหน้าบ่อยๆ คนเขียนอาจไม่รู้สึกละไร แต่คนอ่านมีความรู้สึกว่าการขัดจังหวะด้วยย่อหน้าบ่อยเกินไป และแต่ละย่อหน้าก็เป็นประเด็นเดียวกัน น่าจะรวมกันได้

"ยาว" รู้ได้ว่ายาว เมื่ออ่านประโยคหรือย่อหน้าใดแล้วต้องถอนหายใจ ยังมีหลายประเด็นในย่อหน้าเดียวกัน ผู้อ่านจะรู้สึกวุ่นวายหนักเกินไปและไม่แน่คิดตาม

แต่ละย่อหน้าต้องมีความสัมพันธ์กันในลักษณะ (AB) (BC) (CD) เช่น ก่อนกล่าวถึงย่อหน้า C อาจกล่าวถึงความเชื่อมโยงใน B สักหน่อย แล้วค่อยกล่าวเรื่อง C เป็นต้น ซึ่งจะนำอ่านกว่าลักษณะ (ABZYX) (MNOP) แล้วต่อด้วย (BIJCLC) (p.208)

ไม่ควรใช้ข้อความในเชิงอรรถเพื่อทดแทนเนื้อหา โปรดใช้ข้อความในเชิงอรรถเพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อมูล หรือบอกให้ผู้อ่านศึกษาเพิ่มเติมได้จากแหล่งใด มากกว่าจะใช้สำหรับเพิ่มคำอธิบายเพื่อทดแทนถ้อยคำในเนื้อหา ดังนั้นข้อความใดที่อ้างอิงอยู่ในเชิงอรรถ หากสามารถนำไปแทรกในเนื้อหาได้ ก็ควรยกไปใส่ในเนื้อหา

สำหรับการอ้างอิงในยุคนี้ McCloskey เห็นว่า การอ้างอิงหนังสือทั้งเล่ม โดยไม่บอกเลขหน้า ถือเป็นเรื่องง่าย เพราะผู้อ่านจะรู้เลยว่าผู้เขียนอ้างอิงจากส่วนใด โดยเขากล่าวถึงปัญหานี้ว่า "Citing whole books and articles is anyway a disease in modern economics." (p.207)

การเขียนเนื้อหา พึงระวังอย่านำข้อความบางตอนของคนอื่นมาเขียนเหมือนกับว่าเป็นความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง (Plagiarism) การนำข้อ

ความบางตอนของคนอื่นมาบางส่วน ต้องใส่ไว้ในเครื่องหมายอัญประกาศ เช่น จากการศึกษาของระบุว่า..." (ปี., หน้า.) ถึงแม้ข้อความที่ยกมาอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ได้รับการยอมรับหรือไม่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ ท่านไม่ต้องเคียดแค้น ไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะข้อความนั้นไม่ใช่ผลการศึกษาของท่าน หรือไม่ใช่สำนวนของท่านเอง

ทำตาราง กราฟ แผนผัง ให้สามารถอธิบายตัวมันเองได้ การทำตารางให้มีรายละเอียดพอ จะช่วยท่านเนื้อที่และเวลาในการเขียนคำอธิบาย เพราะบางครั้งผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจตัวเลขในตารางได้เร็วกว่าการอ่านคำอธิบายของผู้เขียน และผู้เขียนก็ไม่จำเป็นต้องอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขในตารางทุกปีหรือทุกช่วงเวลา เพียงแต่ตั้งข้อสังเกตและชี้ให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขในตาราง สิ่งสำคัญอย่าลืมคำอธิบายสัญลักษณ์ต่างๆ เส้นกราฟ กราฟแท่ง และแผนภูมิ รวมทั้งระบุหน่วย ระยะเวลา แหล่งข้อมูล **หลีกเลี่ยงคำบางคำ ที่หลายคนชอบเขียน** McCloskey ยกตัวอย่างคำที่ไม่ควรเขียนหรือใช้บ่อยๆ (p.215) เช่น

"the former...the latter" "the above" "the preceding" เพราะทำให้ผู้อ่านต้องย้อนกลับไปดูเนื้อหาก่อนหน้านี้บ่อยๆ

"interestingly" ซึ่งอาจน่าสนใจสำหรับคนเขียน แต่คนอ่านอาจรู้สึกเฉยๆ ใครที่ใช้คำนี้ McCloskey ถือว่าเป็น "Cheap ways of introducing irrelevant opinion."

"respectively" คำนี้พบมากในรายงานที่เต็มไปด้วยข้อมูลสถิติ รวมทั้งกรณีของไทยด้วย เช่น "สัดส่วนการบริโภค การลงทุน รายจ่ายรัฐบาล เทียบกับรายได้คิดเป็น 85%, 10%, 5% ตามลำดับ"

McCloskey แนะนำให้เขียนใหม่ว่า "สัดส่วนการบริโภคเทียบกับรายได้ คิดเป็น 85%, การลงทุน 10% และรายจ่ายรัฐบาล 5%" โดยไม่ต้องมีคำว่า "ตามลำดับ" (ประเด็นนี้อาจมีหลายท่านไม่เห็นด้วย ซึ่งก็แล้วแต่ความเห็นของแต่ละท่าน) ผู้เขียนขอยกตัวอย่างเพิ่มเติม เช่น "ในอดีตที่ผ่านมา" "ในอันที่จะมีผลทำให้" "ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุ" ดูเหมือนว่าสละสลวยแล้ว แต่คำเหล่านี้จัดอยู่ในคำฟุ่มเฟือย (redundancy) เพราะเป็นคำซ้ำ หรือมีส่วนขยายเกินความจำเป็น

ผู้อ่านคงสงสัยอยู่บ้างว่า พวกฝรั่งมีปัญหาการใช้คำฟุ่มเฟือยหรือไม่ ประเด็นนี้ Richard Lederer ยืนยันว่า มีแน่นอน ต่อไปนี้เป็นขมขื่น คำฟุ่มเฟือย (Lederer, 1992, pp.72-76)

- ป้ายหน้าโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งบอกว่า "Private Property: No Trespassing Without Permission." ห้ามเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาต Lederer เป็นครูสอนโรงเรียนเอกชนแห่งนี้ เจอป้ายปักอยู่หน้าโรงเรียนตั้งแต่ไปสมัครงานครั้งแรกแล้ว พอได้เข้าไปทำงาน ก็ขอให้ผู้บริหารลดค่าลง ปรากฏว่าผู้บริหารไม่ยอม ก็เลยนำมาล้อเลียนว่า "ผู้ที่มาเยี่ยมโรงเรียนเราทุกวันนี้ จะต้องได้รับอนุญาตเสียก่อน ค่อยให้บุกรุกเข้ามา เป็นเวลากว่าสามสิบปีมาแล้ว"

- Lederer ฟังวิทยุ ได้ยินผู้ดำเนินรายการกล่าวเปิดรายการตอนเช้าว่า "at ten a.m. in the morning"

- รายงานการค้าระหว่างประเทศ "Foreign import, Foreign export" "ไม่จำเป็นต้องใส่คำว่า Foreign เพราะ import และ export สื่อความหมายถึงต่างประเทศอยู่แล้ว"

- ข่าวยพยากรณ์อากาศ รายงานอุณหภูมิว่า "Minus ten degree below the zero"

- ป้ายโฆษณาฆ่าแมลง บอกสรรพคุณยาวว่า "Kill bugs dead"

- สถานอัครราชทูตเวียงจันทน์โฆษณาว่า "นี่คือการแสดงของ "Totally, totally! nude live girls"

- โรงแรมขอมอบส่วนลดพิเศษให้กับ "A honeymoon for two"

- มีผู้ส่งของขวัญให้ Lederer ขอบความในการ์ดระบุว่า "free gift" บางชิ้นบอกว่า "complementary free gift"

- หลายคนชอบใช้คำว่า at this time, at this point บางคนเพิ่มเติมว่า "at this point in time" ซึ่งคำหลังนี้ Lederer ไม่เข้าใจว่า ทำไมไม่ใช้คำว่า "now" แทนที่จะต้องใช้ตัวอักษรถึง 17 ตัว

การแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทุกท่านต้องทำอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น การแทรกคำ เปลี่ยนคำ แก่คำผิด ลบประโยคเดิม ตัดคำที่ไม่จำเป็น โดยตัดแล้วไม่เสียใจความ ถ้าประโยคเดิมสั้นอยู่แล้ว ก็ต้องขยาย หากสั้นเกินไปจะไม่ได้ใจความ ผู้เขียนเองก็เผลอเขียนคำที่ไม่จำเป็นไว้ในบทความเต็มไปหมด เช่น คำว่า การ,จะ,ได้, ซึ่ง, ก็, อัน, ที่ ตอนหลังต้องลบออกไป เพราะขณะเขียนก็กำหนดกฎเกณฑ์อะไรไม่ได้ คิดอะไรได้ใส่ไปก่อน แล้วต้องเดือดร้อนมาแก้ไข มีหลายครั้งที่ตัดออกไปมากแล้ว ก็ยังมีหลงเหลืออยู่

คำแนะนำจากนักปราชญ์ นักเขียนผู้โด่งดังชื่อ George Orwell อ่านงานของ Mark Twain เห็นว่า Twain มีกฎการเขียนของเขาอยู่หลายข้อ แต่ Orwell รวมเป็น 6 ข้อด้วยกัน ดังนี้

- 1) หลีกเลี่ยงการอุปมาอุปมัย (Metaphor)
- 2) อย่าใช้คำยาว ถ้ามีคำสั้นอยู่แล้ว ให้ใช้คำที่สั้นกว่า
- 3) ตัดคำที่ไม่จำเป็น และจงตัดเสมอๆ

4) อย่าใช้ประโยค passive ถ้าหากใช้ active ได้

5) หลีกเลี่ยงการเขียนทับศัพท์เทคนิค (Jargon) ถ้ามีคำพุทธธรรมคำใช้แทนได้

6) หากไม่ทำตามทั้ง 5 ข้อ คุณภาพการเขียนจะด้อยลงไปถนัด ซึ่ง Orwell ถึงกับกล่าวว่า "Break any of these rules sooner than say anything outright barbarous."

ทั้งหมดเป็นหลักการโดยย่อจาก McCloskey ซึ่งเขาคิดหวังไม่ได้ว่า บรรณาธิการวารสารชั้นนำในสมัยนี้ ไม่ได้ทิ้งดิงคนเขียนให้ทำตามคำแนะนำของ Orwell เท่าที่ควร แต่ก็มีผู้วิจารณ์ เช่น Jack High เห็นว่า การเขียนตามหลักการที่เสนอมามีต้นทุนสูง คงไม่มีใครพิถีพิถันอย่าง McCloskey และขอให้ผู้เขียนชั่งประโยชน์และต้นทุนของการเขียนอย่างสมบูรณ์แบบให้ดีที่สุด คนที่พิถีพิถันมาก เพราะได้รับคำตอบแทนคุ่มคำ คล้ายกับบอกว่า ความพิถีพิถันอาจไม่คุ้มค่าสำหรับทุกคน

McCloskey ไม่ได้ตอบได้อะไรมาก เพียงแต่บอกว่า งานของบรรณาธิการยุ่งยากขึ้นก็เพราะต้องประเมินและคัดเลือบทความที่เขียนมาอย่างลวกๆ บางครั้งก็ปล่อยให้ตีพิมพ์โดยไม่ให้ผู้เขียนปรับปรุงแก้ไข ทั้งที่หลายกรณีผู้เขียนสามารถแก้ไขโดยมีต้นทุนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ดังนั้น ตลาดการตีพิมพ์จึงมีปัญหาความล้มเหลว (Market Failure) เพราะบรรณาธิการไม่สามารถผลัดภาระต้นทุนในการแก้ไขไปยังผู้เขียน (Private Cost) ให้สูงมากเท่ากับต้นทุนในการแก้ไขโดยกองบรรณาธิการ McCloskey เชื่อว่า การเขียนอย่างพิถีพิถัน อย่างน้อยก็ให้ผลตอบแทนส่วนตัว (privately profitable) อยู่

แล้ว ซึ่งคงหมายถึงความสบายใจที่ไม่มีข้อผิดพลาดตกหล่น ตอนหลัง Thomas E. Borchering บรรณาธิการวารสาร Economic Inquiry ในขณะนั้น เห็นว่า High เข้าใจผิดที่คิดว่าผู้พิถีพิถันในการเขียน เพราะได้คำตอบแทนคุ่มคำ ทั้งที่จริงแล้วคำแนะนำเหล่านั้นเป็นประโยชน์อยู่ไม่น้อย แต่ Borchering ตัดใจช็อกกล่าวหาของ McCloskey ตรงที่ว่า ถ้าหากบรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์ทุกฉบับที่แข่งกันกันตีพิมพ์ในทุกวันนี้ ไม่ได้ทำตามคำแนะนำของ Orwell แล้ว จะอยู่รอดมาถึงปัจจุบันได้อย่างไร

ผู้เขียนเห็นว่า คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนของ McCloskey ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะงานเขียนในแวดวงเศรษฐศาสตร์ แต่ผู้เขียนในสาขาอื่นๆ จะได้รับประโยชน์ไปด้วย ผู้เขียนเองพยายามทำตามคำแนะนำเหล่านี้มาตลอด แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นผู้อ่านจงอย่าได้ประหลาดใจ ถ้าพบว่าเนื้อหาบางส่วนในบทความนี้อาจขัดกับคำแนะนำของเขายู่หลายข้อก็ได้

ในท้ายที่สุดผู้เขียนยอมรับว่า ได้ประโยชน์จากการติดตามอ่านงานของเขา และต้องติดตามอ่านงานเขียนของนักภาษาศาสตร์ที่เขาชื่นชม และแนะนำให้อ่านงานของอีกหลายคนเช่น Jacques Barzun, Sir Ernest Gowers, Richard Lanham, Joseph M. Williams, William Strunk Jr. and E.B. White, Donald Hall ซึ่งหลายท่านอาจจะคุ้นเคยอยู่ก่อนแล้ว นอกจากนี้ผู้เขียนขอเพิ่มเติมอีก 3 คน ได้แก่ Theodore Bernstein, Rudolf Flesch, William Zinsser ขอเชิญชวนผู้ที่กำลังสนใจด้านการเขียน ฟังหางานของท่านเหล่านี้มาพลิกอ่านโดยพลัน

Bibliography

- Blaug, Mark. (1985). *Great economists since Keynes : an introduction to the lives & works of one hundred modern economists*. Brighton, Sussex : Wheatsheaf Books.
- Borcherding, Thomas E. (1987, July). Managing Editor's Comment on High and McCloskey. *Economic Inquiry*, 25, pp. 723-725.
- Colander, David and Klammer, Arjo. (1987, Fall). The Making of an Economist. *Journal of Economic Perspectives*, 1, 2, pp. 95-111.
- Flesch, Rudolf Ranz. (1974). *How to say what you mean in plain English*. New York : Harper & Row.
- High, Jack C. (1987, July). The Costs of Economical Writing. *Economic Inquiry*, 25, pp. 543-545.
- Landsburg, Steven E. (1993). *The armchair economist : economics and everyday life*. New York : The Free Press.
- _____. (1992). *Price theory and applications*. (2nd ed.). Fort Worth : The Dryden Press.
- Lederer, Richard. (1991). *The miracle of language*. New York : Pockets Books.
- McCloskey, D. (1985, April). Economical Writing. *Economic Inquiry*, 23, pp.187-222.
- _____. (1987, July). Reply to Jack High. *Economic Inquiry*, 25, pp.547-548.
- _____. (1998). *The rhetoric of economics*. (2nd ed.). Madison, Wis. : University of Wisconsin Press.
- _____. (2002). *The secret sins of economics*. Chicago : Prickly Paradigm Press.
- _____. (1996). *The vices of economists, the virtues of the bourgeoisie*. Amsterdam : Amsterdam University Press.
- _____. (1987). *The writing of economics*. New York : Macmillan.
- Roberts, Russell D. (1994). *The choice : a fable of free trade and protectionism*. Englewood Cliffs : Prentice Hall.